СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 56. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 9. марта, 1928. VOL. XXXVI. No. 56. Jersey City, N. J., Friday, March 9, 1928. THREE CENTS.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим повідомляється членів Українського Народного Союза, місцевих урядників і всіх других наших симпатиків та клієнтів, що з днем 15. марта б. р. Український Народний Союз приступає до будови нового дому для Організації.

У виду сього друкарня і книгарня Свободи та і саме видавництво часописи підчас будови буде наражене на всякі перешкоди в удержанню нормального ходу бизнесу. Заряд видавництва часописи, друкарні і книгарні зробить все можливе, щоб вдержати нормальний хід видавництва часописи і все инше сполучене з друкарнею і книгарнею.

Осягнути се буде можна лишень тоді, коли наша клієнтеля зрозуміє наше положення і співпрацюватиме враз з видавництвом.

Для того повідомляється всіх інтересованих про слідуюче:

1. Всякі оголошення бизнесові, відділові і приватні мусять бути прислані до Редакції Свободи на перед що найменше тиждень перед днем їх поміщення в часописи.

2. Всякі замовлення на дрібні роботи, як тикети, розкидки, коверти, листові папери і т. п., мусять бути прислані до друкарні що найменьше два тижні перед часом їх запотребовання сторонами.

3. Робіт більших, як друкованнє статутів для відділів, книжочок і тим подібне, друкарня не буде в силі принимати підчас будови.

4. Книгарня буде принимати замовлення на книжки шкільні, як досі, а хто буде хотів набути якісь инші книжки чи книжку, той мусить вперед переписатися з друкарнею, чи таку книжку або книжки буде міг дістати.

Хто з наших клієнтів не схоче придержуватися сих форм підчас будови, той мусить бути приготований на спізнення або і не виконання його замовлення.

Офіс адміністрації Свободи підчас будови, почавши від 15-го марта б. р., буде приміщений в CHAMEBER OF COMMERCE BULDING, CORNER NEWARK AVE. & MONGOMERY ST., JERSEY CITY, N. J. ROOM 502. Telephone: Montgomery 498.

Листи адресувати як і досі: SVOBODA, BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОВІДНИК МАЙНЕРІВ ПЯТНУЄ РОКЕФЕЛЕРА Й МЕЛОНА ЯК ВОРОГІВ МАЙНЕРІВ

ЇХ КОМПАНІЇ МАЛИ ПОЛОМАТИ ДЖЕКСОНВИЛСЬКУ УМОВУ.

ВАШИНГТОН, 7. марта. — Джан Л. Луіс, президент Злучених Майнерів Америки, станув нині перед сенатовим комітетом для межистейтової торговлі для зложення зізнань у справі положення вуглевого промислу.

У своїх зізнаннях Луис виступав остро проти нафтового міліонера Джана Рокефелера та Мелона, секретаря скарбу в кабінеті президента Кулиджа, закидуючи їм, що се їх вуглеві підприємства поломали джексонвильську угоду з майнерами та викликали теперішний страйк майнерів мягкого вугля.

Луис говорив, що вуглеві компанії узурпують собі права, які належать тільки урядови, та що вони ведуть терор проти майнерів. Ціллю кампанії зелізниць і вуглевих підприємств обнижити робітничу заплату.

СЕНАТОРИ ПРОТИ ВІДКЛИКАННЯ ВІЙСК З НІКАРАҐВИ.

СЕНАТОР ГЕФЛИН ЗАЯВИВСЯ ЗА ВІДКЛИКАННЄМ.

ВАШИНГТОН, 7. марта. — Сенатовий комітет для заграничних справ розглянув резолюцію сенатора Гефлина, після якої президент Злучених Держав мавби сейчас відкликати маринарів з Нікараґви. Комітет предложив сенатови звіт, що всі члени комітету для заграничних справ заявилися проти пропозиції сенатора Гефлина.

Проти сенатора Гефлина заявився навіть сенатор Бора, голова сього комітету, доказуючи, що американський уряд зробив угоду з провідниками ліберальної партії у Нікараґві, на чолі котрої стоїть Діяс, та обіцяв держати порядок підчас наближаючихся виборів. Бора говорив, що Америка повинна забратися з Нікараґви, але не в теперішню хвилю.

ПАРТІЯ КУЛИДЖА НЕ ХОЧЕ ПРИЗНАТИ ІСНУВАННЯ БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШИНГТОН, 7. марта. — Сенатор Смут виступив у сенаті з промовою, в котрій пробував доказувати, що добробут існує в Америці далі, та що всякі чутки про безробіття се виссані з пальця брехні.

Зараз проти нього виступили сенатори з демократичної партії та пятнували балачки про добробут як свідомі брехні. Може добробут дехто має, але певно не широкі круги робітників. Сенатори натякували на ґрупу великих промисловців, які у кабінеті Кулиджа мають свого представника в особі секретаря скарбу Мелона.

ДОЧКА МЕЙОРА ОБЖАЛОВАНА ЗА ВИБОРЧЕ ШАХРАЙСТВО.

ПИТМЕН, Ню Джерзі, 7. марта. — Велика лава присяжних суддів постановила поставити на суд за виборчі шахрайства паню Нургельму Чарлтон, дочку мейора місточка Вудбері Гайтс.

Підчас сих виборів оба противні кандидати на уряд мейора дістали по рівній скількости голосів. Щоби повалити сі вибори, наслідком котрих дотеперішний мейор урядував далі, противна партія пізвала в суд дочку мейора за те, що вона буцімто безправно голосувала в сьому місті, подаючи його за свій постійний осідок, тоді, як у другому процесі за розвід від свого мужа вона була подала як свій осідок місто Филаделфію.

Жінку випущено на волю по зложенню кавції в сумі 500 долярів.

ВИПРОДУКУВАЛИ ЕЛЕКТРИКУ О СИЛІ 3,600,000 ВОЛЬТ.

СТ. ЛУИС, 7. марта. На конвенції Американського Інституту Електричних Інжинерів, що почалася тут нині, виступав начальник ляборатрії підприємства Ґенеральної Електричної Компанії в Питсфілді, в стейті Месечузетсі, з відчитом, у котрім він заявив, що сій ляборатрії вдалося випродукувати електичний ток о силі 3,600,000 вольт. Є се найбільша електрична сила, яку колинебудь чоловік виробив. Для зібрання її треба було будувати спеціяльні машини, в яких електрику передержується на штучних хмарах.

Всю сю кольосальну силу можна розпружити за одну міліонову частину секунди.

МАЮТЬ ОБЕЗПЛОДНЮВАТИ МАЛОУМНИХ.

ЕДМОНТОН, Алберта, Канада, 7. марта. — У минувший вівторок леґіслятура канадійської провінції Алберти приняла закон, після котрого уряд має обезплоднювати всіх слабоумних людий.

Проти сього проекту виступало завзято богато послів. Проект ще не став обовязувати, бо він ще не має підпису поручника-ґубернатора.

ТРОЄ ЛЮДИЙ ЖЕРТВОЮ ДИНАМІТУ.

СЕНТРЕЛ ИСЛИП, Лонг Айленд, 7. марта. — Підчас розбивання динамітом пнів дерев вибухла скринка, наладована динамітом. Від сього згинуло на місци трох робітників, занятих при сій роботі.

Вибух було чути на кілька миль довкруги. На пів милі від вибуху вилітали шиби з вікон домів.

НА ЛЮКСУС НЕМА ПОПИТУ.

ПАРИЖ, 7. марта. — Французька лінія рішила перебудувати експресовий і люксусовий корабель „Париж" на кабіновий і в той спосіб обнижити ціни за переїзд через океан. Кажуть, що високі корабельні ціни відстрашують людей від відвідування старого краю. Ті корабельні лінії, що позаводили у себе одноклясні пароходи, мають робити найкращий бизнес. Це є причиною, що французька лінія переміняє „Париж" на звичайний пасажирський, кабінний корабель, на якім буде для всіх однакова вигода і одна ціна.

В ІТАЛІЇ ЗЕМЛЕТРЯСЕННЯ.

РИМ, 7. марта. — В Полудневій Італії і на острові Сицилії чути було землетрясеннє, яке тревало від 10 до 40 секунд. Найбільше відчуло землетрясеннє місто Месина, відоме з подібної страшної катастрофи з року 1908.

ЧЕКИ НИЗШЕ ДОЛЯРА НЕПРАВНІ.

На підставі кримінального закона Злучених Держав, секція 178, з 1909 року, не вільно платити чеками суми низше 1 доляра. За се закон приписує кару, не більше як 500 долярів, або пів року арешту, або і грошеву кару й арешт. Одначе ніхто сього закона не придержується.

ТЮРМА ПСУЄ ВОЗДУХ КОЛЬОНІЗАТОРАМ.

В Ужгороді на Галанові, де побудовано доми для чеських урядовців, стоїть також велика ново-побудована тюрма. Урядові круги все дуже хвалилися цею тюрмою — мовляв, яку гарну та модерну тюрму збудували і скільки грошей вкладають в Закарпаття. А ось тепер почалося нарікання в державних газетах, що дим з тюрми псує воздух урядничій чеській кольонії.

СОВІТСЬКЕ ЗОЛОТО В НЮ ЙОРКУ.

Золоті штаби, що вартують $5,000,000 і належать до совітського банку в Москві, лежать даремно в підвалинах двох банків в Ню Йорку з причини урядової заборони російського золота. Совітське правительство вислало золото до Америки для поширення торговлі між Совітським Союзом і Злученими Державами. Посилка дісталася до Ню Йорку 21 лютого. Заборону російського золота видало американське правительство в 1921 р., коли совітське правительство оповістило, що уневажнює довги Росії. На підставі сеї заборони російське золото є безнайменшої вартости в Америці.

ПЕРЕЛЕТІВ З ЛОНДОНУ ДО АВСТРАЛІЇ.

Капітан Берт Гінклер перелетів звиш 11,000 миль маленьким літаком, роблячи подорож воздухом з Лондону до Австралії. Своєю подорожю він зробив новий летничий рекорд. Ціла його подорож тревала 15 днів, бо по дорозі відпочивав кілька разів. Капітан Гінклер є Австралієць.

АХМЕД ЗОГУ КАЖЕ БИТИ.

У Відні арештовано Альбанця Ібрагама Ліку, що прибув до Відня, хотячи вбити провідника альбанської опозиції і бувшого премієра Альбанії Гассана Бей Прістіну, який перебуває у Відні. Ліка признався, що його вислав сам президент Альбанії Ахмед Зогу, давши йому зброю, якою мав убити Прістіну, та по дорозі він роздумався сього не зробити і зброю кинув у море.

ВЛОМ У НАУК. Т-ВІ ІМ. ШЕВЧЕНКА.

У ночі з 17 на 18 м. м. взломники розбили дві каси в „Наук. Т-ві ім. Шевченка" у Львові. Забрали 3000 зол., а при цій нагоді понищили ріжні цінні папери.

ДОБРІ БАТЬКИ.

В німецькім селі Отенберг один богатий селянин вязнив цілі два роки свою доньку в мурованім льоху без світла. Якийсь робітник підглядів це і візвав поліцію. Поліція витягла дівчину, що лежала на земли без тями. Батько дівчини сказав, що хотів позбутися доньки на те, щоби весь маєток дістався тільки синам. Мати дівчини знала про все те і не противилася.

КАБІНЕТ ВИВЧЕННЯ КНИЖКИ ЧИТАЧА

Останнього часу Кабінет Вивчення Книжки Читача закінчив обробляти матеріяли Всеукраїнського бібліотечного перепису. В наслідок цієї роботи кабінет обєднав навколо себе понад 100 бібліотечних робітників з ріжних місцевостей України. Всі ці робітники мають надсилати відомости про роботу бібліотек на місцях. Увесь зібраний матеріял ляже в основу наукової роботи кабінету про характер попиту та інтереси читачів ріжних типів.

СКЕЛЯ РОЗДАВИЛА ЛЬОКОМОТИВУ.

Підчас бурі, що лютувала біля Єґерсдорфу (на Мораві), зірвалася велика скеля і впала на залізничий шлях саме у хвилі, як переїздив туди особовий поїзд. Льокомотиву роздавило, а три вагони з нею злетіли зі шин. Було 6 ранених.

КРАНЦ УВІЛЬНЕНИЙ.

В Берліні закінчився процес гімн. ученика Павла Кранца, обвинуваченого за участь у вбивстві, якого допустився його товариш Шелер на Стефані, який любився в 16-літній Шелеровій сестрі. Суд видав увільняючий присуд від обвинувачення в справі участи у вбивстві, а засудив Кранца лише на три тижні арешту за безправне ношення зброї.

ВИСЛІД ВИБОРІВ ДО ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ

ЩЕ ДОСІ НЕ ЗНАТИ, СКІЛЬКИ ВИБРАНО УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ.

ВАРШАВА, 6. марта. — Урядова польська телеграфічна агенція подає остаточний вислід виборів до варшавського сойму. Найсильнійшою вийшла безпартійна ґрупа співпраці з урядом, котра провела 135 послів. Польська партія соціялістична вибрала 63 послів, а бльок національних меншостей 56. Бльок українських соціялістів вибрав 11 послів, Сельроб 9, а з Партії Праці вийшов один посол. В той спосіб знаємо отже про вибір 21 українських послів, а не знаємо нічого про те, скільки вийшло послів з рамени Українського Національно-Демократичного Обєднання. УНДО входило в бльок національних меншостей і разом з ним вибрало 56 послів. Скільки з того числа припадає на УНДО, на разі не знати.

Сеї неділі, що прийде, відбудуться вибори до сенату.

У ЛЬВОВІ ПОБИЛИ ЖИДІВ.

А ВСЕ ЧЕРЕЗ ВИБОРИ, БО „ПОЛЬСЬКИЙ" ЛЬВІВ МАЮТЬ РЕПРЕЗЕНТУВАТИ ДВА ЖИДИ І ОДИН ПОЛЯК.

ВАРШАВА, 7. марта. — До польського сойму у Варшаві вибрано як представників міста Львова двох Жидів і одного Поляка. Це так обурило львівських Поляків, що вшехпольські студенти улаштували протижидівську демонстрацію, погромили Жидів та порозбивали жидівські склепи. Побили 100 Жидів. Поліція арештувала 250 демонстрантів.

ЧОРНІ ХМАРИ НАД ЄГИПТОМ.

СОЮЗ МІЖ ЄГИПТОМ А ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ РОЗІРВАНИЙ. — АНГЛІЯ ГОТОВА БРАТИСЯ ДО РЕПРЕСІЙ.

ЛОНДОН, 7. марта. — Єгипет опинився без уряду, бо кабінет враз з премієром подався до димісії. Сталося це тому, що парлямент відмовився ратифікувати предложений урядом, а виготовлений в Лондоні проект союза між Єгиптом а Британією. Отсей проект не годиться на думку єгипетських націоналістів зі суверенністю Єгипту, бо Англія хоче мати право держати в Єгипті через 10 літ свою армію та мати контролю над єгипетською поліцією. Британія знова обстає при своїм, заявляючи, що мусить держати в Єгипті армію, щоби хоронити Суезький канал.

От таке напруженнє дуже не на руку Англії хоч би з того зглядy, що в Арабії піднімається нова заверуха проти Англії.

ЖІНКА ХОЧЕ ЛЕТІТИ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

ПРИГОТОВАННЯ ДЕРЖАНО В ТАЙНІ. — ВИЛЕТ МОЖЕ НАСТУПИТИ КОЖДОЇ ХВИЛІ.

ЛОНДОН, 7. марта. — Елзі Мекей, дочка багатого корабельного власника лорда Інчкейна, вибирається разом з капітаном Гинчлифом в дорогу аеропляном через океан. Приготовання роблено вже від місяців. Пороблено всі можливі заходи, щоби лет удався. Полетять через Ірляндію до Нової Фундляндії. Мисс Мекей має 35 літ. Є вона одною з перших жінок, що дістали дозвіл на літаннє аеропляном.

Вилет може наступити кождого дня, як тільки буде дописувати погода.

БРІЯН ЗА ДОГОВОРОМ З АМЕРИКОЮ.

ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ ВІЙНИ В ДУСІ ПАНАМЕРИКАНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В ГАВАНІ.

ЖЕНЕВА, 7. марта. — На слідуючий тиждень вистосує французький міністер заграничних справ Бріян ноту до Злучених Держав, в якій заявиться проти війни в такий спосіб, як це зроблено на панамериканській конференції в Гавані. Пропозиція буде поставлена в сей спосіб, що уможливить Англії, Німеччині, Італії і Японії станути на тім самім становищу.

СКИДАЮТЬ ВИНУ НА ПОЛЬЩУ.

МАДЯРСЬКИЙ ҐЕНЕРАЛ ДАЄ ДОБРУ ВІДПРАВУ МАЛІЙ АНТАНТІ. — КАЖЕ, ЩО СКОНФІСКОВАНЕ ОРУЖЕ БУЛО ПРИЗНАЧЕНЕ ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

ЖЕНЕВА, 7. марта. — Рада Ліґи Націй назначила комісію, що має розслідити справу зі сконфіскованими на угорській границі 10 ваґонами оружя. Сталося це на жаданнє малої антанти, себто в першу чергу Румунії, а далі Чехословаччини і Югославії. Ґенерал Танчос, котрий заступав Угорщину, кинув на стіл цілий жмут документів, виясняючи, що Угорщина тут віпричому, бо оруже походило з Італії, а було призначене для Польщі. Угорщина поступила з тим оружем згідно з приписами міжнародного права і не хотіла робити розголосу. Колиж держави малої антанти так дуже напосілися на дохоження, так хай памятають, що в той спосіб викликують вони на Угорщині цілком небажані для них почування.

ВАЛЬДЕМАРАС ВІДМОВИВСЯ ЇХАТИ.

ЖЕНЕВА, 7. марта. — Секретаріят Ліґи покликав в телеграфічній дорозі литовського премієра Вальдемараса, щоби прибув на засідання Ради Ліґи і виправдався, чому зволікає з литовсько-польськими переговорами.

Вальдемарас відповів, що не може так на алярм їхати.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Одиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates		В Джерзи Сіті і Заграницею	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order
Телефон „Свободи" 498 Montgomery Тел. У. Н. Союза 1838 Montgomery
Адреса: "SVOBODA" P. O. BOX 346 JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКАНСЬКЕ ХУЛІҐАНСТВО ЗДЕМАСКОВАНЕ

За яких сто літ від нині історики американського народа будуть згадувати певно з гумористичними дотинками історію потайної організації Ку-Клакс-Клена. Згадувати будуть її повстанне, зріст і її упадок, який нині вже не підлягає найменчому сумнівови.

Будучі історики припишуть зріст сеї орґанізації воєнному часови, який розстроїв неодин ум, що до критичного переходу немовби функціонував правильно. Вони не зможуть трактувати гучних заяв орґанізаторів, їх бомбастичних промов, громових присяг, їх заприсяжену таємничість, їх ходженне в масках, паленне огненних хрестів, збори в темну ніч на верху горн і тим подібні театральні ефекти за прояви гідного сміху дітвацтва.

Але сміх сей можливий доперва тепер, коли орґанізація схилилася до упадку. В ті часи, коли вона була в силі, тоді не було до сміху ні її орґанізаторам ні її противникам. Орґанізатори заснували орґанізацію не для гумору, але з повною повагою. Вони зібралися зовсім серіозно вратувати Америку від буцімто великої небезпеки, що, мовляв, у ній можуть захопити владу „форейнери", католики, Мурини й Жиди. Члени сеї орґанізації не хотіли вдоволитися в своїй акції до законних способів: до спокійного переконування, до мирного орґанізовання, до переголосування своїх противників підчас виборів. Члени орґанізації хотіли вратувати Америку короткою дорогою: вони пробували знищити ворога незаконними способами. Вони нападали на своїх противників; викидали їх з місць, побивали їх; мазали дьогтем; вішали, палили й стріляли. Словом, Ку-Клакс-Клен став американським зорганізованим хуліґанством.

Але хуліґанство то має до себе, що воно має такі самі початки, і такий самий конець. Усунувши публичну контролю своїх членів, орґанізація попала в руки всяких жадних нажив шубравців, які при помочи громилів з Ку-Клакс-Клена пробували дойти американське громадянство. І дойли, і дойли здорово. Але помилилися, коли думали, що будуть дойти во віки вічні. Помилилися в тому, що думали, що громадянство се корова, і проти доєння не повстане.

Нині Клен на наших очах конає серед страшного смороду. Незадовго він стане явищем минувшини, з якого лишиться тільки для світа ще одна наука для других народів світа, що всяке хуліґанство, хочби найсильніше, мусить покінчитися тільки скандальною скоропостижною смертю.

ХУЛІҐАНСТВО В ПОЛІТИЦІ Й ПРЕСІ

Нема краю в світі, в якому хуліґанство розвивалосби краще як в Росії. Побіч московського деспотизму в Росії буйно розцвітав „всеросійський хуліґан". Він був скрізь: на престолі й у фабриці. Хуліґанство було постійною прикметою російського міста; з ним воно майже не боролося, а подекуди й підтримувало. Найбільший розвиток сього рода „молодечества" зазнало зараз же по революції 1905. року, коли уряд царський підтримував та навіть орґанізував банди хуліґанів для боротьби з ворогами царату, підносячи їх тим способом до уровення „російських монархістів.

На чолі таких орґанізацій стояли московські попи, люди темні, неосвічені, які тонули в горілці та розпусті, або недоучки семинаристи та вигнані поліцаї. Завданням таких союзів було боротися з проявом культурного життя, вести агітацію за монархістами, як не словами, то гумовими палицями та фінськими ножами.

Звичайно, найбільшу діяльність такі „союзи" розводили на Україні, де жили попри себе Жиди й Українці, до думці царату найнебезпечніші його вороги. Всьому світу відомі хуліґанські напади на Українців підчас святкування 100-літних уродин Тараса Шевченка у Київі в 1914. році.

Та хуліґанство творилося не тільки з несвідомого елементу. Станули з часом при його кермі знані московські політики, ба навіть посли до парляменту. Правда, керування не було безпосереднє; керманичі тільки давали вказівки, директиви та ідеольоґію. Чорносотенні союзи були, такби мовити, „вооруженими силами", фізичним знаряддям в руках монархістичних кол. Такі „союзи" видавали свої газети, де паплюжили усе, що йшло проти монархізму, деспотії та сваволі, а передовсім Українців, які на очах росли і набирали сили.

Проти хуліґанства моглаби виступити чесна церква. Але сього не було. Живу участь у московських хуліґанських „союзах" брали власне попи. Російський Синод взагалі порядного духовенства не виховував, а іменував попами таких, що не могли покінчити семинарів через нездарність, але здібних на авантури, які не мали ніяких моральних засад, а які за гроші могли піти на всяку брудну роботу. На допомогу Синодові вставали посли у Думі. Хуліґанів у Думі можна було пізнати по промовах; вони виступали проти своїх політичних противників, уживаючи таких виразів, на які не піде ніякий, хоч трохи поважаючий себе, не то що посол, а „простий чоловік". Доходило до того, що у безсильній злобі такий соймовий хуліґан з трибуни лаяв свого противника огидною московською лайкою, закриваючись безпідставними відомостями супроти своїх противників. Се були хуліґани політичні. Але в Думі хуліґан мав ріжні клопоти. У парляменті є предсідатель, який не дає лаятися такому по слови хуліґанови. Для того вони мали свої часописи. Там вони давали волю своєму язикови, вишукували найбрутальнішу лайку, найогиднішi інсинуації, не соромлячись нікого й нічого. Взагалі заховувалися якби без совісти. З соймових комісій, коли й вони бували там, все що бачили і чули, вони перекручували на хуліґанський лад. Пустити брехню про наради, з яких були урядові протоколи, для них коштувало тільки труду, що зїсти хліба з маслом. Відомо, люди без чести. Їм, як кажуть, було море по коліна. Вони виступали проти всіх, хто перешкаджав їм провадити хрунівську роботу. Се були хуліґани газетярські. Їх спільниками були хуліґани літературні, які писали лайливі оповідання, поезії, пасквілі, тощо, на всіх ворогів царя, православія й атечества. Всі сі ґрупи звязані між собою спільною орґанізацією не були, але всі вони стреміли до одної мети такими дорогами.

Звичайно в кожній державі було таке хуліґанство, були свої хуліґани. Російська преса багато їх мала і має по обох боках кордону і то може найбільше. Маємо ми, Українці, своїх хуліґанів та хуліґанську пресу, яка не соромиться брехати та лити помиї на приватних осіб, на орґанізації ба й на цілий нарід. Прищіплювали на наш ґрунт хуліґанську політику й газетярство Дудикевич, Демянчук, Шпитко, Яцків, Твердохліб і їм подібні.

Коли хуліґанствував Пуришкевич, то прикривався „великою Росією", а наші хуліґани прикриваються Україною. Пімщаний на шахрайстві, вибитий по морді, обхарканий чесним громадянством, наш український хуліґан обтирається й за пару брудних центів риється в рінниках газет Пуришкевича, Шульгіна, Крушевана, Яцкова й Твердохліба, щоби найти найбільше осоружну лайку, складає найомерзлішні інсинуації, найогиднішi сплетні, щоби ними закидати не подібних до себе. Продавшись давно Ляхам, він ще кричить, ґвалтує божевільним криком про загибель України.

Навіть находить прихильників. Як се робиться? Просто виставляється портрет Шевченка, а вже люди кинуться, як пчоли на мід, думаючи, що за тим портретом криються слова Кобзаря, слова правди, науки й добра. Зовсім, як се робили Москалі в 1917 році. Підчас виборів до Українських Установчих Зборів у Київі найбільший ґлитай Шульгин, московський чорносотенець, при допомозі київського чорносотенства склав лісту до виборів. На передній сторінці відозви, яку розліплено по цілому місті, надрукували портрет Богдана Хмельницького. Над портретом великими літерами написали: **„Якою має бути Українська Держава?"** А в низу: **Голосуйте за Числом Семим!** І люди голосували, бо не знали, що криється за тим портретом. Не цікавилися дописатися: Хто то Віталій Шульгин? Хто його партія? А якби знали, що то посол-хуліґан, то певно не йшлиб голосувати за ним, бо то ворог.

Маємо ми наконець немало хуліґанських проявів серед української іміґрації в Америці. Маємо тут навіть органи, яких редактори свідомо посвячуються хуліґанській заліці. Властителі сих газет нераз протестують проти хуліґанського писання, і редактори обіцюють, що перестануть писати по хуліґанськи, але не вдержують без хуліґанства довше одного або двох чисел.

Переходячи коротенько прояви хуліґанства, не можна не підчеркнути неминучого одного кінця хуліґанства. Ніяке хуліґанство не може вдержатися довго серед ніякого громадянства. Воно може простояти лише, коли його піддержують державні сили, кепські громадські порядки або несвідомість народа. Вони скоро падуть, де панує свобода думки й свобода слова й друку.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Зап. Тов. „Дністер", від. 361, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 10. марта в салі ч. 2, Укр. Нар. Дому, 217-19 Іст 6-та ул., точно в годині 8-ій вечером. Кождий член повинен явитись на сих зборах і на час, а в случаю неявлення, як не подасть причини, заплатить кару після статута товариства. Хто з поважних громадян бажає вступити в члени У. Н. Союза і Тов. нехай зголоситься на збори в означений день. — Михайло Олексів, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться в 8-ій год. вечером в суботу, дня 10-го марта, в галі українській, 179 Корт ул. Є важні справи до полагодження. Обовязком є кождого члена прийти на мітінґ. Не явившися член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — „Стефан Трулич, предс.; Іван Мудровський, секр.

БРОНКС, Н. Й. Тов. „Любов", від. 298, повідомляє усіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 10. марта, в годині 8-ій вечером, в галі під ч. 1130 Southern Blvd., Bronx, N. Y. Проситься членів прибути на збори і вирішати свої залеглости. Не прибувший член цим разом, може дуже легко утратити усі привілеї, які йому після статута належаться. А щоби цього уникнути, треба придержуватись постанов і точно вирівнювати свої вкладки. — А. Одайський, секр.

БЕЙОН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеться дня 13. марта, в галі церковній, в годині 7-ій вечером. Обовязком є кождого члена явитись. Контрольна Комісія здасть справоздання за перший квартал. Пригадується членам, щоби звиівняли свої залеглости до Братства і на Сиротинець. Будемо приймати нових членів без оплати вступного до Бр. і У. Н. Союза, тож користайте з нагоди. — В. Бурбела, предс.; Ю. Бойко, рек. секр.

CHILDREN OF THE MEMBERS OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ASK YOUR FATHER TO INSURE YOU IN THE JUVENILE DEPARTMENT OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION. YOUR PARENTS WILL BE INSURED FOR ANY ACCIDENT TO YOU, AND YOU WILL RECEIVE THE UKRAINIAN JUVENILE MAGAZINE.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(54)

— У вас у Комітеті праця йде мляво. Робиться у вас нете, що треба. Немає рішучости у заходах. Звичайно, вина в цьому Петлюри. Він не годиться керувати військовими справами. Військовими справами мусить керувати людина по перше військова, а по друге рішуча — революціонер!

Цим він мене здивував. На що мені, це говорить? — подумав я. Що це значить? Замісць розмов про справи, в яких ми їдемо, вiн натяк, чи це в бік Генерального Комітету, чи лише С. В. Петлюри?

Я занявано подивився на бесідника, мого й тут тільки побачив на плечах його погони підпоручика.

— Ви знаєте, в новий член Комітету і не знаю С. В. Петлюри. Але гадаю, що Військовий обрав його знову членом Комітету, я зробив його своїм вождом, очевидно мав для того якісь підстави.

Наступила ніякова довга мовчанка. Щоби її перервати, я звернувся до д-ра Воєвідки, що сидів поруч з шофером, питанням: чи все часу своїх рухах ханкет, як здавалося мені, у закоплено-піднесенні настрою. ... мов ще запитання: як подобається йому Київ, він відразу ожив і захоплено, з сльозами в очах, почав оповідати про те враження, яке переживає кожен з полонених Українців, находячись біля самого того міста, про яке раніше стільки мріяв найсолодшими, найдорожчими мріями. Тепер Київ зі своїми золотими маківками, які видно з Дарниці, здається таким близьким, таким рідним і разом з тим таким недосяжним, таким далеким, чужим. На очах його ще більше заблестіли сльози й він повернувся в бік Дніпра, що срібною смугою простягся внизу.

* * *

У подвірю табора нас щільним колом обступили полонені Українці, переважно У. С. С. Радістю горіли їх очі, коли вони побачили тут представників від тих національних осередків, що кують нову долю українському народови, що кують йому волю. Відразу забули вони про тяжке своє становище, не стали нам скаржитися на нього, не стали просити про що-небудь, але засипали нас зо всіх боків сотнями запитань. Вони хотіли дізнатися про ту працю, яку веде Центральна Рада та Генеральний Комітет. Всі їх запитання, увесь напрям прояву їх інтересів свідчили про те, що для людей цих своє власне життя, свої власні інтереси знаходились десь на самім останнім місці. Їх цікавила одна велика ідея — визволення з рабства свого народа. Тому й розпитували вони лише про те, що звязане зі здійсненням цієї ідеї. Розпитували про все те, що звязане з будуванням української державности. Їх же особисте становище для них самих було цікаве настільки, наскільки вони горіли великим бажанням віддатися всім своїм єством праці на користь рідного народа, на користь рідного краю, однаково де: чи в Київі, чи у Львові.

Таке моє враження було від усього того, що я бачив і стрічав у Дарниці.

Досадно, болюче стало, що тут за дротами перебуває така національна сила, так потрібна нам на кожному кроці нашої щоденної праці. А скільки її розкидано по безмежним просторам бувшої Росії?

Злочином булоби не скористувати ці сили і не зробити так, щоби люди ці, замісць того, щоб гинути в тяжких фізичних і моральних умовах життя, були притягнені до національної праці. Тим більш, що до того вони прагнули всім своїм молодим, повним енергії життям.

Під першим-же враженням від них патріотів у мене виникла думка, що добре булоби відродити в якійсь формі У. С. С. у Київі.

По двох-трох годинних розмовах, пообіцявши, що Ц. Рада і Генеральний Комітет вжить усіх заходів, щоби визволити їх зпоза дротів, ми від'їхали.

У багатьох полонених, що проводжали нас натовпом, на очах блестіли сльози. То були сльози радости, сльози надії, що збудуться їх мрії, а разом з тим і сльози жалю, що ми так швидко кидаємо їх знову самотних, одиноких.

Один з них, не пригадую, на жаль, призвища, подарував мені блящану відзнаку У. С. С., яка зберігається у мене до цього часу як найдорожча реліквія, яка одинока непорівняно ціннійший подарунок зі всіх тих, що я колинебудь мав. Важко, сумно на душі було, залишаючи Дарницю, нічого не зробивши так потрібного, реального, лише сказавши десяткіль слів втіхи, давши обіцянку „вжити заходів" і т. д. Разом з тим є образливо, досадно до глибини душі за свої безсилля в своїй, чужій столиці. Адже-ж буде не так, як ми хочемо, а як пан того забажає.

На другий день в цій справі я був, разом з членом Центральної Ради Х. Барановським, у командуючого військовою округою, Оберучева.

Розмова наша з п. Оберучевом тривала більше години. Він увесь час підкреслював льояльність до українського національного руху, говорячи: „Я й сам Українець. Даже когда то сфотографировался в украинской одежде". Вдавав з себе лише ворога тої поспішности та „несвоевременности" національних домагань, які ставить Центральна Рада.

У цій розмові, на пять чвертей присвяченій „саме нетій справі, в якій ми прийшли до нього, було сотку разів повторено ним розповсюджені того слова, що були, так би мовити, „злобою дня", а саме: про „спільність інтересів демократії", про „єдність революційного фронту", про „небезпеку контрреволюції" і так без кінця. В справі українізації армії він заявив себе рішучим противником. Він висловився, що „українізація армія порушує боєвий фронт", та є особливо небезпечно, що „під національним прапором можуть орґанізуватися не тільки демократично-республиканські верстви, але й буржуазно-монархічні". Крім того говорив він, що національна армія „порождає нездоровий шовінізм" і т. д. Це все немов загрожує здобуткам революції, суперечить інтересам демократії та широких верств самого українського народу.

Х. Барановський та я робили Оберучеву увагу, що це не так, що він мильно дивиться на український національний рух взагалі, а на військовий зокрема. З того він неправдиво оцінює та уявляє наслідки його та малює все в дуже затемнених фарбах. На наші уваги він реагував гостро неприязністю; його всього переборювало, аж починала трястися його борода, як у пропасниці. В такі хвилини видно було, що він робив зусилля над собою, щоби зовні здаватися спокійним та залишатися у межах офіційної ввічливости. Тоді знову поденервовано починає оповідати про свої „більшія заслуги" перед революцією, про свій старий „всім відомий демократизм" та прихильність і повне розуміння національних інтересів українського народу. Запевнював нас у своєму співчуттю здійсненню українського національного ідеалу, але тільки не тепер, бо „несвоевременно" і в жадному разі не в армії.

Що до полонених Українців у Дарницькому таборі він зрештою заявив, що не має жадного права без дозволу військового міністерства залишити когонебудь з них на Україні, а тим більш звільнити з табору хочби й на поруки Центральної Ради. Хотів показати, що дуже щиро радив нам, щоби Центральна Рада і Генеральний Комітет телеграфічним шляхом, чи якимнебудь іншим, звернулися до військового міністра з відповідним проханням.

На прохання наше не висилати Українців з першим ешалоном, що мав відійти з Дарниці через два-три, бо поки буде відправлятися другий ешалон може надійти відповідь від міністра, Оберучев відповів:

— Добре, я зроблю розпорядження, щоби з цим ешалоном Українців не відправляти, тим більше, що у заряді міністерства не сказано, кого треба відпустити, а зазначена лише кількість 500 душ. Тому, що в Дарниці є тисяч до пяти душ, то, очевидно, можна буде покищо Українців залишити. А ви не тратьте часу та просіть Петроград, бо коли звідти не буде позитивної відповіди, я сам нічого не зможу зробити для вас, при всьому моєму бажанню.

Подякувавши йому хоч за таке вирішення справи, ми поспішили відїхати: Барановський до Ц. Р., а я до Військового Комітету.

За три години я знову сам у Дарницькому таборі, щоби безпосередно поінформувати тих, які з нетерплячкою чекали вирішення своєї долі.

Підходжу до бараку з Українцями і бачу тут якусь метушню, якесь замішання. До мене зібралось далеко меньше людей ніж вчора, бо багато чимсь заклопотані, якимись своїми справами.

У відповідь на моє повідомлення, що командуючий військами обіцяв дати наказ, щоби з першим ешалоном Українців не відправляти, я почув зі здивованням, що годину-півтора тому зроблено наказ канцелярії табору переробити реєстри тих, що повинні бути вперше черги вислані у глибину Росії. В переробленні реєстри мало як найбільше увійти Українців, а по можливости всі У. С. С. Щоби зясувати це, на мою думку, непорозуміння я негайно пішов до начальника табору генерала Кузміна-Караваєва, що жив недалеко від нього, тутже в Дарниці.

За якої пів години був я у генерала Кузмін-Караваєва.

Старий робив приємне враження благодушного генерала на відставці, який тепер все-таки потрохи „петушиться", себто намагається тримати себе більше начальственно, більше бадьоро ніж воно є в дійсности.

(Дальше буде)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДОСИТЬ ПОЛЕМІКИ, БЕРІМСЯ ДО РОБОТИ, А В ПЕРШУ ЧЕРГУ ЗА ШКОЛУ.

Не знаю чому, але таки найбільш цікавить мене рубрика „Голоси Читачів". Я думаю, що там і пробиваеться все те, над чим ми тут ломимо собі голови. З тих голосів найкраще орієнтуватися в наших хибах і організаційних недомаганнях. Та я хочу звернути на одно увагу. Критикувати і підносити хиби та недомагання — це ще не все, це ще не лік на хорий організм. Тут треба братися до роботи, щоби усунути недомагання.

А коли не беремося до роботи, то на нікого не нарікаймо, а на себе самих. Бо хто тому буде тепер винен, коли ще й тепер відносимося приміром байдужно до школи? Кождий мусить признати, що Обеднанне започаткувало добру і хосенну роботу, коли вибрало Шкільну Комісію в ціли переведення реорганізації української школи в Америці. Вибрані люде взялися, як бачимо, щиро до праці. Виробили плян праці, дали вказівки що до тимчасового навчання по школах і т. д. А тепер черга на громади. Нема чого нарікати на провідників, як це бувало. Бо теперішні ведуть чесну роботу і направляють те, що другі напсували, або занедбали. За їх невдячну роботу годі на них кидати камінєм, бо коли тепер недобре, то це не їх вина.

Чесна громадянка з Бріджпорт, Конн., як добра українська матір цілком слушно підняла голос в справі школи. Без добре поставленої української школи шкода й думати про те, щоби наші діти мали пошану до своїх традицій та своєї минувшини. Тому обовязком всіх громад є тепер попертн реорганізацію школи так, як це започаткувало Обєднанне. Коли в тій роботі треба повести якісь поправки, або дібрати до неї ще инших людей, то це буде можна легко зробити на слідуючім конгресі Обєднання, або на спеціяльнім шкільнім зїзді. Та вперед всього треба поорганізувати місцеві шкільні комітети, щоби було кому вибирати делеґатів. Мусимо самі собі давати раду. Але тут треба роботи, а не слів. Бо бовтаючи голим дручком по воді, риби не зловиш.

Іван Найда з Мілвіл, Н. Дж.

—o—

СТАРИЙ КАЛЄНДАР — ПОСМІХОВИЩЕ.

Як фабричний робітник я бачив, що боси насміваються з Рошен Кризмус і позбавляють роботи Українців, коли вони хочуть святкувати своє Різдво.

Що ми держимося старого календара, це для нас встид. Через старий календар багато наших людей не признається до своєї нації, бо не хоче наразитися на посміховище. Всі громади повинні змінити календар, а коли в 1928 р. будемо святкувати вже разом з Американцями, тоді доперва станемо дійсно поступовими людьми.

С. Дикий з Н. Тонаванда, Н. Й.

—o—

НАД ЧИМ НАМ, РОБІТНИКАМ, СУШИТИ СОБІ ГОЛОВУ?

На мою думку, нам, робітникам, нема чого сушити собі голову реформою календара. Це дрібна і маловажна справа, котра з поступом і робітничою справою не має нічого спільного. І ми більше звертаймо увагу на те, чого нас навчає „Свобода", а вона нас вже від давна закликає писати про робітничі справи та про те, як наш нарід визволюється з рабства і темноти. І будьмо вдячні „Свободі" за ту науку і пишім про робітничі організації, про те, як боротися нам з безробіттям та, як краще організувати допомогу для поневолених братів в старім краю. А рівнож як поширити нашу дорогу організацію У. Н. Союз, що являється ясним промінням в організаційнім життю нашої іміґрації.

О. Костюк з Гейзлетон, Па.

—o—

ХТО ПОВИНЕН ЗАГОВОРИТИ В СПРАВІ КАЛЄНДАРЯ?

Ще такий не вродився, щоби всім догодив. Таке буде і зі зміною календаря. Колиб старий край змінив, тоді пішла би справа легко, а так тяжко. Я сам за зміною, але свідомий того, що це майже неможливо тепер перевести, бо така зміна викличе великий заколот. Треба, щоби громади та духовенство сказали своє слово, а тоді буде можна лекше зорієнтуватися в тій справі.

Й. Катулька з Плейнс, Па.

—o—

ЩЕ ОДНА РАНА НЕ ЗАГОЇЛАСЯ, А ВЖЕ МАЄМО ДРУГУ

Ще не минула буря з приводу боротьби нашого народа за свої права в українській церкві, а вже маємо новий спір — за календар.

Хто є чисто українського духа і роздумав справу добре, той буде проти зміни календара, бо така зміна принесе нове розбиття, а того ми собі не бажаємо.

Аж смішно мені читати за тоту матеріяльну втрату, що її ніби то поносять наші люде через наше Різдво. До кого то йде така мова? Чи ми себе не знаємо? І чи не знаємо, скільки то ми тратимо матеріяльно і морально на Різдво, але не через календар, а через паруху і те, що неодин мусів переспатися в лакопі та ще й кару заплатити.

Чи ми маємо змінювати календар через те, що на наше Різдво брехи чи фабрики трублять? Календар не запре дороги ні трокам ні машинам; вони як їздили попри церкви, так будуть далі їздити.

А називають нас Гонками і Рошенами, бо ми темні і не знаємо, як виховувати національно наших дітей, а до того дуже часто по хрунівськи встидаємося свого. Самі Поляки сміються з нас якраз за те, що ми встидаємося свого. При чому тут календар? Краще от думаймо над тим, як побудувати у Львові Дім Українських Інвалідів, бо аґітацією за таким домом освідомимо наших дітей національно більше як календарем. Бож в тім домі будуть жити живі ще герої з нашої визвольної боротьби.

Калина Грабарович, секр. 189 від. УНС. в Централії, Па.

—o—

ЯК НА ВКРАЇНІ, ТАК ХАЙ І В НАС.

Велике спасибі за те, що напечатали моє письмо в українській ґазеті. Та вже, коли печатаєте, то не відкажіться написати ще раз. Я теперечка кожного дня читаю вашу ґазетку, бо дуже інтересуюся, що то люди говорять за календар. А говорять ріжно. Усяко говорять, хто як може. Хто розумніший, говорить умно, а хто дурний, то тут розуму не найдеш.

От скажем я. Хоч Петлюра там і відступив Полякам Ґаліцію та Волинь, а наші люде не збираються там календаря міняти, святкують по старому. Бо усе одно, під Ляхами нам довго не бути, а значить і календара не треба зміняти. Або хоч взять київську й другі ґубернії, де Петлюра когда то панував. Там тож давно вже по новому й працюють і пейду беруть, а празники по старому святкують. А почому? Бо вони не продаються кацапам. І от коли трицять міліонів не міняє календаря, то чого нам лізти на рожно? Усі, і Ґаліція і Волинь і вся Україна святкує празники по старому і навіть большевицькі безбожники не пособляють. Іще раз звініть.

Омелян Запривода
Волинск. ґуб. м. Любара.

ЧЕСЬКИЙ „КУЛЬТУРТРЕҐЕР".

Арешт редактора „Подкарпатських Ґлясів". Ф. Свойше.

Ужгород, 15. лютого 1928.

Ужгород має справді епохальну сензацію. Дня 10. ц. м. поширилася тут вістка про арештування Ф. Свойше, редактора україножерних „Подкарпатських Ґлясів". Спершу ніхто не хотів вірити цій вістці. Наступило загальне здивування, супроводжене недовірям. Бо й як це можливе? Таж Свойше не звичайний собі смертельник, а визначний харцизяка. Він був persona grata урядових сфер, він витворював опінію в українських справах, він був мужем довіря поліції, він творив справжню оргію, натровлюючи чеську владу проти Галичан і взагалі проти еміґрантів.

Ф. Свойше, бувший австрійський офіцир жандармерії в Боснії, вірно служив австрійському окупаційному режімові проти Сербів. Підчас війни вилізли на верх якісь його погані справки, що торкалися чужої власности. Свойше втратив офіцирський ступінь. Але, привикши до вигідного життя і впливів та жандармського властолюбія, не покинув думки виплисти на верх. З австрійсько-окупаційного культуртреґера став чеським культуртреґером на Закарпатті. В Ужгороді заснував чеський щоденник „Подкарпатски Ґляси", який з одного боку став органом леґіонерів, а з другого поліції. Біля себе зібрав він гурток морально знищених одиниць, конфідентів і провокаторів, між якими вибився на перше місце якийсь Іван Вислоцький.

В „Подкарп. Ґлясах" почалася торговля і нагінка на украінство, денунціяції в неблагонадійности української інтеліґенції з Галичини й Великої України, в протидержавности і т. і. Одночасно, як говорять, Свойше ввійшов у звязок з польським консулем у Кошицях, який став співреґентом Закарпаття.

Цей нікчемний поліцейський тип став необмеженим паном чеської публичної опінії, репрезентантом і керманичем публичної думки, ініціятором протиукраїнських орґій. Головною метою цього культуртреґера стала чехізація українського населення.

І раптом арешт! Щож таке сталося?

Виявилося, що Ф. Свойше здійснював своє культуртреґерство не лише явно, але й скрито, тайно, по заулках. Він не лише насилував публичну опінію, але малі дівчата з народніх шкіл, вже довший час продовжуючи свої звірські орґії. А безчестив він діти не лише українські, але й чеські. Коли про його орґії почали фружляти глухі поголоски, Свойше хотів викупитися. Одній бідній родині пропонував за мовчанку 20 тисяч корон. Та це нічого не помогло. Поліція була примушена арештувати свого приятеля, цю огидну звірюку в людській подобі.

Тепер влада має деякі клопоти зі своїм любимцем. Бо справді, цей муж довіря поліції був одночасно головою якогось товариства опіки над молодю і головою чеських водних плевців. А тут кожний день приносить нові квітки до вінка слави чеського культуртреґера.

Трохи неприємна справа.

ВІДОЗВА

до односельчан села Нижнів пов. Товмач.

Виділ читальні Т-ва „Просвіта" в Нижневі, пов. Товмач, воєвід. Станиславів, просить заморських Братів, щоби допомогли своїми жертвами відбудові читальні, котра зістала знищена підчас світової війни ще в 1916 році.

В році 1923 приступили ми до будови Просвітного Дому і робота постепенно йшла, але в році 1927 навістила нас страшна повінь Дністра і ми зістали зруйновані без жадної надії на дальшу відбудову дому „Просвіти".

Тому звертаємося до Вас о помічну руку для нас так нужденних Ваших братів в старім краю. Описувати Вам про наше нещастя широко не будем, бо про него Ви вже знаєте.

За Виділ Читальні:

Микола Савчин, голова;
Михайло Ґритяк, касієр.

КОРОВА, ЩО ЇСТЬ ГРОШІ.

Італійські ґазети повідомляють: У Ґонзазі власник Орляндо Бертоляні сховав був 21.200 лірів у яслах під сіном. Коли прийшов кілька годин пізніше за грішми, застав саме корову, як доїдала вже останні банкноти разом із сіном. Зараз убито корову, а гроші випороли зі жолудка.

В СЕЛІ Є САМІ ВДОВИ, БО ВСІХ ЧОЛОВІКІВ ПОВБИВАЛА ОДНА ОДИНОКА ЖІНКА.

Біля Нової Ладоги є село, що прославилося в цілому Совітському Союзі і геть поза його границями. В тім селі живуть лише самі вдови. Ця обставина зацікавила власти. Скликано комісію і вислано до того села. Слідство викрило жахливі річи. Село виглядає на розбійницьке гніздо, де жінки повбивали сяк чи так усіх своїх чоловіків. Злим духом села була Софія Наварін, мабуть чи найстрашніша з усіх жінок у світі. Вона була тричі замужна. Всі три чоловіки вмерли підозрілою смертю. Відкопано трупів і стверджено, що двох чоловіків вона отруїла. Третій чоловік ніби то втопився. Одначе слідство виявило, що Наварінова і третого чоловіка приглушила якоюсь отруєю а потім при помочі дочки вкинула в Ладожське озеро. Коли завдяки холодній воді чоловік вернув до притомности і хотів добитися до берега, нелюдська жінка вбила його рискалем. Ця Наварінова була в селі зводницею інших жінок, вона їх навчала. Виглядало на таке, що вона не вдоволялася тими вбиствами, яких сама допускалася, а справляло їй приємність, коли й інші поповняли вбивства. Намовляти до вбивства, то була її найбільша приємність. Щоби довести до вбивства, просила до себе жінок на чай, а наслідком таких сходин було все вбивство кількох чоловіків. Знали це всі жінки, що сходилися з Наваріною. Наваріна уладжувала в себе в дома вечерниці, забави, на які запрошувала також мужчин. Коли мужчини вже попилися, витручувала їх до пивниці спеціяльними дверми, що самі западалися. Потім їх там убивала й ограблювала. Так усунено зі світа всіх мужчин того села. Злочини ці зачались після війни, як чоловіки вертали до дому. Підчас війни жінки привикли до того, щоби все робити по своїй вподобі. Колиж вернули чоловіки й хотіли взяти владу у свої руки, так як перед війною, жінки противилися цьому. Чоловіки обходилися з жінками зле і це пімстилося на них. Жінки боялися чоловіків і — як зізнали перед судією — далися намовити Наваріній, усувати чоловіків зі світа чи то отруєю чи то так, що приходили в гостину до Наваріної а там ждав їх кінець у пивниці. Наваріна зізнала, що її перший чоловік знущався над нею і так вона сталась ворогом мужчин. Ця ненависть була причиною, що вона постановила вбити як можна найбільше мужчин.

РОСТИНА — ЛЯВІНА.

На острові Джаві росте трава, якої насіння підчас достигання — як оповідає природник Морін — витворюють окремі мячики, легкі наче піря. Коли степом пронесеться сильніший вітер, ті мячики збиваються в купу, яка підчас лету все збільшується і вкінці котиться степом як великанська куля. Богато мандрівників боялося таких великанських куль, бо не знали, що це таке.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Коляда на Рідний Край.

Як кожного року, так і цего наша Громада по своїй спроможности зложила свій Різдвяний дар на поміч рідному Краеви. І так за почином Комітету Допомоги Рідному Краеви ходили колядувати отсі громадяне: В. Копитко, Я. Процишин, М. Яцишин, І. Тепер, Н. Вецал, М. Кінаш, М. Чагарин, Гр. Голик, Й. Квасніцький, О. Колісник, М. Фірман, І. Косик, М. Грошовий, І. Затонський, Я. Шаравара та М. Проборівський. Жертвували слідуючі: Франко Вальчак $5.00, Лука Самборський $500; по $2.00: о. Й. Ялечко, А. Борис, Ю. Самборський, Ф. Ціркa, Д. Піжинський, І. Джаман, по $1.00: О. Заходнік, Я. Шаравара, В. Патрило, І. Познанський, М. Бойко, Д. Бойко, М. Федишин, М. Проборівський, І. Городивський, В. Пасічняк, Ф. Погуцький, І. Затонський, Я. Процишин, Н. Гладик, Н. Вецал, Д. Ремінник, Н. Ґерман, Л. Борачок, І. Кузів, І. Кушнір, І. Рудик, П. Гук, О. Косюк, М. Бардачевський, С. Бардачевський, М. Заплітний, К. Сулима, Й. Джаман, А. Джаман, В. Козак, І. Рапко, Т. Пригода, С. Бровчук, А. Каролішин, М. Чагарин, І. Гоцул, В. Кушнір, М. Пророчок, П. Клекот, Палана Липська, І. Назарик, Д. Лукиник, Д. Ґимбаровський, П. Сусла, С. Сагайдак, А. Басан, В. Копитко, О. Роґожинський, І. Чорний, М. Скибінський, С. Лемішка, В. Бурак, В. Кінаш, Тома Міленський (Поляк), І. Маленьчук, С. Ґурбель, М. Бардачевський з Ґалюківки, М. Копернюк, О. Червінський, Н. Стриґа, І. Тепер, Й. Кава, М. Червінський, Т. Лаба, Д. Нитка, Н. Городивський, С. Мостецький, В. Чорний, П. Кацюба, П. Лапчинський, М. Підгородецький, Й. Чагарин, А. Швець, М. Кінаш, Г. Ґайковий, І. Бень; по 50 цнт.: Й. Ґричух, А. Лаба, С. Пригарський, П. Зарівний, І. Сарахман, Н. Лотацький, Й. Городиський, П. Стрик, М. Фірман, Ю. Іванович, Г. Барабаш, Я. Сіколів, Г. Стриґ, О. Сусла, П. Схаб, С. Буфтик, М. Грошовий, П. Романович, О. Шпіґула, Д. Колела, Г. Сусла, С. Стойко, П. Захарій, М. Жатарук, І. Боднарчук, І. Косик, Г. Дубина, Г. Кічак, А. Зарічняк, В. Кучерявка, Л. Кумуніцький, Анна Сопопяк, М. Шахтай, Й. Квасніцький, Д. Зелененький, І. Туз, В. Бровчук, Й. Виспянський, Правур, Юрій Шмаґалюк, М. Севинькевич, М. Карась, Г. Голик, В. Пачковський, Д. Ґерман, М. Шпак, Д. Якубів, О. Колісник, Й. Ґалоньшка, М. Натиняк, М. Яцишин, Т. Горбайчук, М. Кузів, О. Чубай, П. Ремінник, А. А., П. Сорокатий, І. Околіта, В. Бровчук, І. Паньків, Н. Черкас, А. Ґурняк, А. Іщинко, М. Ґніт, Й. Бойко, Марія Барилюк, Л. Ганчарик, Франка Ґнецько, С. Комар, А. Сирота, Д. Ґафійчук, П. Шевчук, І. Ґульовач, П. Ґаврада, Текля Сусла; по 25 цнт.: П. Казан, Розалія Заяць, І. Семченко, К. Веньгирський, Марія Сапко, П. Стойко, М. Сербай, Йосифіна Виспянська, Г. Матушинський, Т. Кушнір, Софія Кушнір, М. Подорожний, П. Сулима, І. Строцький, Д. Мостецький, Д. М. Камфонік 70 цнт.; А. Брацлавський 35 цнт. Дня 5 с. м. на Добродода, К. Свірський 75 ц.; загальних зборах Громада ухвалила, щоб з тої коляди $25 вислав комітет на руки філії Українського Краевого Товариства охорони дітей і опіки над молодіжю в Тернополі, а $100 вислав через Обєднанне, котрі рівнож наша громада розділила в отсім порядку: $50 на Рідну Школу, $25 на політичних вязнів та $25 на наших інвалідів.

За комітет допомоги Рідному краеви: М. Чагарин, предс.; Марія Кінаш, кас.; М. Скибінський, секр.

ВАЖНЕ! НЮАРК, Н. ДЖ.! ВАЖНЕ!

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 11-ГО МАРТА 1928 РОКУ

В САЛІ BETHANY COMMUNITY CENTER, 151 COURT, ST., NEWARK, N. J.

— відбудеться —

ВІДЧИТ НА ТЕМУ:

„ЦЕРКОВНЕ ПИТАННЯ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ"

ВІДЧИТ ВИГОЛОСИТЬ о. В. НОВОСАД.

Початок точно в 3-тій пополудни. — ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

Справа церковна між Українцями під сю пору дуже некуча. Отже Українці міста Нюарку і околиці не повинні опустити нагоди почути так преважного під сю пору відчиту.

56 **Комітет.**

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

„НОВИЙ ПРОМИСЛ" НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

Як пють українські дядьки за здоровля Сталіна.

Радянська влада, яку реклямує раз-у-раз большевицька преса, скорим ходом індустріялізує країну, цебто підносить промисл Великої України. Як „підносить" — говорять численні плани й проекти, від яких аж роїться у звідомленях харківських „Вістей" та київських „Комуністів". В дійсности однак, крім „Дніпрельстану", де заанґажований чужинецький капітал, нічого реального не зроблено в тому напрямі.

А всеж таки існує й розвивається одна, нова вітка промислу, за яким усе село Великої України. Це самогонний промисл. Здеморалізоване большевиками українське селянство заливається куди гірше, ніж заливалося за царату. Як подають харківські „Вісти" з 20 м. м. за відомостями „Центроспирту" ця дрібна селянська промисловість продукує загалом 30 міліонів відер самогону на рік, на що виходить поверх 7 міліонів сотнарів збіжжа, вартости поверх 100 міліонів карбованців.

Чи це не жах?! Большевицька влада нині опамяталася та бе у дзвін трівоги. Налякалася сама „нового побуту", який від 1919 р. взялася будувати на Великій Україні. Мораль на селі впала за той час застрашаючо, а в парі з цим повищилося пянство. Цеж дві нерозривні прояви, два нерозривні брати, що йдуть в перших рядах большевицького суспільного будівництва. Дальшим доказом цього хай послужить нам статистика хуліганства, зачерпнута з відомостей того самого часопису.

І так: за 1925-26 рік розглянула радянська поліційна та судова влада у містах — 8,844; **на селі — 17,069 хуліганських справ.** Рік 1926—27 дав ще жахливіші цифри: підчас коли карне хуліганство впало в місті на 7,764, **на селі зросло воно до 43,351 випадків.** А скільки випадків хуліганства остало не зарахованих?... Тих самих випадків, про які повно у дописах сільських кореспондентів у большевицьких часописах?...

Сумна статистика й ще сумніші вигляди на будуче. Коли так далі ростиме пянство на українському селі, то ще кілька літ, а вся Велика Україна схуліганиться. Большевицький „новий побут" знищить наше село.

Великим сподвижником пянства серед наших селян є крім деморалізації також і радянська податкова політика. Селянин, від якого всіма способами тягнуть кожну надвишку збіжжа, волить це збіжжа переробити на самогон, ніж віддати його у большевицький ненаситний рот.

Пе проте українське село, використовуване, нищене комуністичними галапасами, пе за здоровля Сталіна... й хуліганить.